

Bieg po Indeks – edycja XXVIII

Etap I

Matematyka – zestaw 2 z rozwiązaniami

Zadanie 1. Dla jakich wartości parametru k równanie :

$$x^4 - 2kx^2 + k + 6 = 0$$

ma przynajmniej jeden pierwiastek rzeczywisty?

Szkic rozwiązania:

Dokonując podstawienia $x^2 = t$ otrzymamy równanie kwadratowe: $f(t) = t^2 - 2kt + k + 6 = 0$, którego wyróżnikiem jest $\Delta = 4(k^2 - k - 6)$.

Aby spełniony był warunek zadania, otrzymane równanie kwadratowe powinno mieć przynajmniej jeden pierwiastek nieujemny. Wystarczy zatem spełnienie jednego z warunków:

a) $f(0) < 0$ (równanie ma wtedy dwa pierwiastki, z których jeden jest dodatni, a drugi ujemny).

Warunek zachodzi, gdy $k + 6 < 0$, czyli $k < -6$.

b) $f(0) = 0$ (równanie ma wtedy co najmniej jeden pierwiastek, wśród nich $t = 0$),

Warunek zachodzi, gdy $k + 6 = 0$, czyli $k = -6$.

c) $\begin{cases} f(0) > 0, \\ x_w > 0, \\ \Delta \geq 0. \end{cases}$ (równanie ma co najmniej jeden pierwiastek – wszystkie pierwiastki dodatnie).

$$\begin{cases} f(0) > 0, \\ x_w > 0, \\ \Delta \geq 0. \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} k + 6 > 0, \\ k > 0, \\ k^2 - k - 6 \geq 0. \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} k > -6, \\ k > 0, \\ k \in (-\infty; -2) \cup (3; +\infty). \end{cases} \Leftrightarrow k \in \langle 3; +\infty \rangle.$$

Uwzględniając wszystkie warunki: $k \in (-\infty; -6) \cup \langle 3; +\infty \rangle$.

Zadanie 2. Dany jest rosnący ciąg arytmetyczny, którego wyrazy spełniają warunki :

$$a_1 a_5 = 96, \quad a_2 + a_6 = 38.$$

Obliczyć sumę trzydziestu najmniejszych wyrazów tego ciągu podzielnych przez 3.

Szkic rozwiązania:

Ponieważ $a_2 = a_1 + r$, $a_5 = a_1 + 4r$ oraz $a_6 = a_1 + 5r$, to warunki dotyczące ciągu, można zapisać w postaci układu równań:

$$\begin{cases} a_1(a_1 + 4r) = 96, \\ (a_1 + r) + (a_1 + 5r) = 38. \end{cases}$$

Układ ten, przy założeniu, że ciąg jest rosnący, spełnia jedynie para: $\begin{cases} a_1 = 4, \\ r = 5. \end{cases}$

Wypiszmy kilka początkowych wyrazów ciągu:

$$4, 9, 14, 19, 24, 29, 34, 39, 44, \dots$$

Nietrudno zauważyć, że wyrazy ciągu podzielne przez 3 tworzą ciąg arytmetyczny o pierwszym wyrazie równym 9 i różnicy 15.

$$\text{Stąd } S_{30} = \frac{9 + (9 + 29 \cdot 15)}{2} \cdot 30 = 6795.$$

Zadanie 3. Wiadomo, że $x + y = 5$ oraz $x^2 + y^2 = 15$. Obliczyć wartość wyrażeń: $A = xy$, $B = x^3 + y^3$, $C = x^4 + y^4$.

Szkic rozwiązania:

Ze wzoru $(x + y)^2 = x^2 + 2xy + y^2$ otrzymujemy $2xy = (x + y)^2 - (x^2 + y^2)$ i tym samym:

$$A = xy = \frac{1}{2}[(x + y)^2 - (x^2 + y^2)] = \frac{1}{2}(25 - 15) = 5.$$

Ponieważ $(x + y)^3 = x^3 + 3x^2y + 3xy^2 + y^3$, to

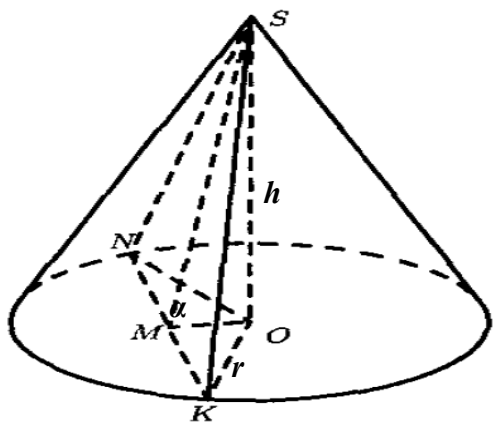
$$B = x^3 + y^3 = (x + y)^3 - (3x^2y + 3xy^2) = (x + y)^3 - 3xy(x + y) = 125 - 15 \cdot 5 = 50.$$

Podobnie $(x^2 + y^2)^2 = x^4 + 2x^2y^2 + y^4$ i tym samym

$$C = x^4 + y^4 = (x^2 + y^2)^2 - 2x^2y^2 = (x^2 + y^2)^2 - 2(xy)^2 = 225 - 50 = 175.$$

Zadanie 4. Płaszczyzna przekroju stożka przechodząca przez jego wierzchołek S , tworzy z płaszczyzną podstawy stożka kąt $\alpha = 60^\circ$. Obliczyć pole przekroju stożka, jeżeli promień podstawy stożka ma długość $r = 5$, a wysokość stożka ma długość $h = 3\sqrt{3}$.

Szkic rozwiązania:

Wprowadźmy oznaczenia jak na rysunku.

Przekrój stożka jest trójkątem równoramiennym, w którym podstawą jest odcinek KN , a wysokością – odcinek MS .

Z trójkąta prostokątnego MOS otrzymujemy:

$$\frac{h}{MS} = \sin \alpha \quad \text{skąd} \quad MS = \frac{h}{\sin \alpha} = \frac{3\sqrt{3}}{\frac{\sqrt{3}}{2}} = 6.$$

Podobnie

$$\frac{h}{MO} = \operatorname{tg} \alpha \quad \text{skąd} \quad MO = \frac{h}{\operatorname{tg} \alpha} = \frac{3\sqrt{3}}{\sqrt{3}} = 3.$$

W trójkącie prostokątnym MOK mamy:

$$MK^2 + MO^2 = r^2 \quad \text{i tym samym} \quad MK = \sqrt{r^2 - MO^2} = \sqrt{25 - 9} = \sqrt{16} = 4.$$

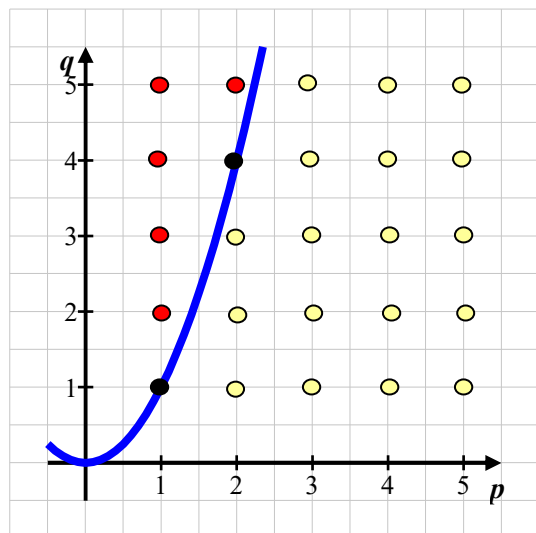
Pole przekroju:

$$P = 2P_{MKS} = MK \cdot MS = 4 \cdot 6 = 24.$$

Zadanie 5. Ze zbioru liczb $\{1, 2, 3, 4, 5\}$ wybieramy losowo i niezależnie dwie liczby p i q , a następnie tworzymy równanie $x^2 + 2px + q = 0$. Jakie jest prawdopodobieństwo, że równanie to:

- ma jeden (podwójny) pierwiastek rzeczywisty,
- nie ma pierwiastków rzeczywistych,
- ma dwa różne pierwiastki rzeczywiste?

Szkic rozwiązania:

Wyniki losowań można przedstawić w postaci par (p, q) , które w interpretacji geometrycznej tworzą zbiór punktów kratowych przedstawionych na rysunku obok.

$$n(\Omega) = 25.$$

Liczba pierwiastków równania zależy od wielkości

$$\Delta = 4p^2 - 4q.$$

Równanie ma jeden pierwiastek, gdy $\Delta = 0$. Sytuacji tej odpowiadają punkty leżące na paraboli $q = p^2$.

$$P(A) = \frac{2}{25} = 0,08.$$

Równanie nie ma pierwiastków rzeczywistych, gdy $\Delta < 0$. Sytuacji tej odpowiadają punkty leżące powyżej paraboli $q = p^2$.

$$P(B) = \frac{5}{25} = 0,2.$$

Równanie ma dwa różne pierwiastki rzeczywiste, gdy $\Delta > 0$. Sytuacji tej odpowiadają punkty leżące poniżej paraboli $q = p^2$.

$$P(C) = \frac{18}{25} = 0,72.$$